

Kraftregnestykket

2022-08-17

© Klassekampen

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

KLASSEKAMPEN

KOMMENTAR

Onsdag 17. august 2022 3

Ingen adferd uten velferd

HAUK

Vi har ikke nok til å både eksportere og forsyne oss selv. Hva må gjøres?

Kraftregnestykket

Chr. Anton Smedshaug

KRON OG MYNT

I 2021 satte Norge kraftproduksjonsrekord, med 157 TWh. Da ble det nettoeksportert 17 TWh strøm (også rekord), mens det ble eksportert petroleum tilsvarende 2250 TWh. Det er beklagelig at noen få TWh i ekstra strømeksport skal delegitimere energipolitikken nasjonalt. Mindre justeringer vil gjøre lite fra eller til for våre naboland, men synes avgjørende for norsk prissetting. Og siden volumene som eksporteres fra Norge ikke er særlig høye normalt – 10 til 15 TWh – så er organiseringen avgjørende for prisutslagene. Overskuddet er i hele landet, mens det er prisområdene sør for Sognefjorden og Dovre som tar eksportvolumene. Overskuddet i nord, nå på om lag 3–5 TWh, er i liten grad tilgjengelig for resten av landet, men går i utvekslingsnettet med Sverige.

Dette begrensede overskuddet skal framover dekke nye behov innenfor norske grenser, som generell elektrifisering av samfunnet, av sokkelen, samt utvikling av eksisterende og ny industri. Dette er krevende når kabeltilklopingene til Nederland, Tyskland og England har gjort at Norge har gått fra en utvekslingsstrategi til en eksportstrategi for strøm, som nå særlig slår ut i Sør-Norge. Men det er rett og slett for lite overskudd å fordele til nasjonale behov og eksport. Det finnes totalt 75 TWh teoretisk tilgjengelig eksport- og utvekslingskapasitet i nettet per nå. Med en årlig elproduksjon på 150–160 TWh er Norges eksportpotensial teoretisk sett på om lag halvparten av produksjonen.

Mulige begrensninger på eksporten gjennom de nye sjøkablene NordLink, NorthSealink og eventuelt NordNed vil redusere eksportkapasiteten med cirka 30 TWh. Da vil utvekslingen som har vært der siden grovt regnet 2000-tallet – det vil si landnettet på 30 TWh og sjøkablene til Danmark-Skagerak I-IV – utgjøre drøye 45 TWh, eller noe i underkant av en tredel av total produksjon. I tårråene 2009–10 og 2010–11, samt i 2018, var det aldri snakk om rasjonering, selv om sjøkablene til Storbritannia og Tyskland ikke var lagt. Kraftpolitikken må derfor vurderes på nytt under nye forutsetninger. Nå opplever vi ukontrollerte priser kombinert med økt nasjonalt strømbehov, samtidig som eksporten fortsatt har kraftig oppsidepotensial. En revidert utvekslingsstrategi må erstatte dagens eksportorientering. Dessuten må nye

ILLUSTRASJON: KNUTT LØVÅS, KNUTTVAES@MAIL.COM

formål underkastes et kritisk blikk, slik at større ny strømtilkopling blir knyttet til formål med betydelig verdiskaping. Datasentre og bitcoin-mining vil for eksempel ligge lavt på listen. Videre bør ytterligere elektrifisering av sokkelen skje gjennom å bruke (flytende) havvind, der dagens gassturbiner får være balansekraft inntil strømlagring er mulig. I dag går rundt 6 TWh fra land til sokkelen/oljeanlegg, og planen er å

«Vi kan ikke være for alt»

bruke ytterligere 10–14 TWh, det vil si hele dagens årlige «overskudd».

Tilbudet av strøm bør økes gjennom oppgradering av vannkraftverk, der estimatene ligger mellom 10–20 TWh, mens energieffektivisering av bygg har enda større potensial over tid.

Flytende og bunnsfast havvind bør brukes til elektrifisering av sokkelen, og etter hvert også til grønn hydrogen ved industrianlegg, der hydrogen i praksis blir energilagring fra en variabel kraftkilde, men til et formål der effektivitet ikke er avgjørende. I tillegg bør det settes på solenergi på eksisterende strukturer. Videre må strømmen prioriteres hardere mot nye formål slik som den generelle elektrifiseringen, herunder transport og samferdsel på sjø og land. Det grønne skiftet er videre helt avhengig av tilgang på blant annet metaller og skogbruksprodukter.

Potensialet for dagens prosessindustri er derfor stort. Satsing på denne industrien sikrer varene for det grønne skiftet, samtidig som det bidrar til omstilling av norsk økonomi til tross for høye oljepriser. Sammen med batterisatsing vil dette fort spise opp dagens kraftoverskudd. Bare den planlagte batterifabrikken til Freyr i Mo i Rana alene vil stå for et årlig kraftforbruk på opp mot 1,3 TWh, tilsvarende det årlige forbruket i Drammen. Videre vet vi at Svenska stålverket i Nord-Sverige vil forsøke å bli karbonfritt. Norsk og særlig svensk satsing i nord vil fort spise opp overskuddet i regionen. Det virker ikke opplagt hvorfor det er nødvendig med store nord/sør nettinvesteringer i Norge når overskuddet likevel ser ut til å bli brukt opp over tid.

De neste 10–20 årene vil bli preget av både nye kraftkilder og nye handelsmønstre. Det vil kreve tøffere politiske prioriteringer. Vi kan ikke være for alt. Det er gjennom petroleum vi sikrer Europas energiforsyning. Strømmen blir i grunn brukt opp her, gjennom elektrifisering og industrielle formål. Da må vi tilbake til en utvekslingsstrategi for strøm og et tilpasset industrikraftregime som bidrar til at vi eksporterer vår kraft i form av varer, og omstiller norsk økonomi.

Chr. Anton Smedshaug, daglig leder i Agrianalyse og førsteamanuensis ved NMBU
christian.anton.smedshaug@agrianalyse.no

Økonomene Morten Jerven, Erik S. Reinert, Maria Walberg, Rune Skarstein, Chr. Anton Smedshaug og Ole Kvadsheim skriver onsdager i Klassekampen.

PÅ TEPPE

Mykje på ein gong
NRK skriv om ein student som «kan gløyme ekstra støtte til straumrekninga». Blir fint kvar gong hen hugsar det att, då.

Frislipp
I Nettavisen advarer generalsekretær i Røde Kors Norge om en ny flyktningsstrøm. Blir ikke prisene lavere da?

Trend-alert
«Snart slipper du å så i kø her», melder Porsgrunns Dagblad. Kollektivbruk er liksom ikke det samme når høsten kommer.

Gjør det for planeten

Det gode liv
Adresseavisen bringer saken: «Begge bilene hans ble ripet opp: – Det er jo kjempeartig». Alt er artig når man har to biler.

Atferdsrevolusjonen 2.0
Khrono skriver om en doktorgradstudent i Japan-studier som får kritikk for sin vitenskapelige metode, nemlig at han i tre måneder onanerte til tegneserier om unge gutter.

I det minste hadde en humaniora-student en vitenskapelig metode.

Tilbake på jobb
«Alt er vann» er overskrifta på Drangedalspostens leder. Note to self: Agurktida er over.

Those were the days
I går's dagens spalte skriver vi om «utenriksminister Espen Barth Eide». Skulle vi ikke alle ønske at vi kunne skru tida tilbake?

«Klimaminister»

Gode navn
Insektforsker Hallvard Elven forsker på mygg og har sin egen myggfarm på hjemmekontoret.

teppet@klassekampen.no